

& peccato obnoxii, atque in Adam Dei sententia condemnatis: cum ipse peccator non sum, neque ita ut omnes peccatores fuerim natus.

Clamo ad te, & non exaudis me: sto, & non respicis me. Ita & in vicesimo primo psalmo, in cruce clamavit ad patrem: Deus meus, & reliqua: Et clamabo per diem, & non exaudies, & cetera. Hæc igitur verba dicuntur ex persona crucifixi: sicut & alia quæ jam dixi superius. Clamabo, inquit, per diem ad te: id est, in rebus prosperis hujus vite, ut non mutentur: nec exaudis, in verbis delictorum: clamabo, & in nocte, id est in adversis vite hujus clamabo, ut prosperentur: & similiter non exaudies. Neque hoc satis ad insipientiam mihi: sed potius ut sapiam quid clamare me velis, non verbis delictorum ex desiderio temporalis vite, sed verbis conversionis ad te in vitam æternam.

Mutatus es mihi in crudelē: & in duritia manus tua adversaris mihi. Dum pater unico filio non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: crudelitatis species videbatur, quod erat pie dispensationis affectus.

Elevasti me, & quasi super ventum ponens elivisti me validē. Quod est, elevasti in cruce: & non credentibus Judæis me alivisti.

Scio quia morti trades me: ubi constituta est domus omni viventi. Quia ante Domini resurrectionem, etiam justus in inferni partibus fuisse creduntur.

Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: & si corruerint, ipse salvabis. Ad hoc utique morti trades me, ut non consumantur debita pœna: qui divina sententia morti æternæ sunt deputati: sed potius mea morte salventur. Quod autem dicit: Si corruerint, ipse salvabis: Post gratiam baptismi, remedium salutis delinquentibus, per pœnitentiam repromittit.

Elebam quondam super eum qui afflictiſſus erat. Duabus autem de causis Saluator Jerusalem deslebat. Una est, qui pro conversis flens patrem orabat. Alia verò est, qua pro non credentibus dolens flebat: prævidens utique ut Deus ob incredulitatis duritiam perditionem eorum.

Es compatiebatur anima mea pauperi. Quomodo animæ sanctæ in scripturis pauperes appellantur, non habentes superbiæ spiritum: vel peccata tanquam mundi hujus divitias. Ita è contrariò omnes peccatores pauperes nuncupantur: eo quod superbiæ spiritu timeant: & sint inopes sanctitate: de quibus in psalmo canitur: Sedentes in tenebris, & in umbra mortis: vinculis ligatos in mendicitate & ferro. Ad deslentos hujusmodi pauperes, utpote dives in miserationibus Deus ex affectu misericordiæ tristitiam sustinebat.

Expellabam bona, & venerunt mihi mala. Expectabam ergo per patientiam, ut bonum conversionis eorum gaudens, super correctos perciperem. Sed illi divitias bonitatis meæ, & longanimitatis per contumaciam contemnentis, thesaurizaverunt sibi iram in die iræ: & revelationis justitiam meam. Hæc igitur mala eorum, ad conspectum meum ventura sunt ut reddam unicuique secundum opera sua.

Præsolabar lucem, & eruperunt tenebra. Lucem in eis fidei, & sanctorum operum præsolabar, & infidelitatis eorum ac vitiorum tenebra prævaluerunt.

Interiora mea esferbuerunt absque ulla requie. Sive quod dolore tactus, intrinsecus animus ejus sollicitudine & anxietate ferbuerit, super eorum perditione: sive quod verbo carne factò, & habitante in homine Jesu Salvatore nostro, interiora ejus, id est, animæ illius motus sine cessatione, divino igne fervebant.

Prævenit me dies afflictionis. Dies afflictionis dies iudicii erunt: in quibus prædictam gentem iudicaturus sum. Sed tamen nunc & in hoc tempore nimis sceleribus suis prævenit me: ut secundum justum iudicium meum reddam eis: sicut postea accidit in passione, quando à Romanis Jerusalem templumque subversum est.

Marens incedebam: sine furore surgens in tenebris clamabam. Sine aliquo utique iracundiæ furore erat: quoniam donare atque concedere peccata eorum advenerat, non punire. Ait etiam Evangelista: Stabat Jesus, & clamabat: Qui scit veniat ad me & bibat.

Frater fui draconum, & socius struthionum. Judæos in Evangelio, Dominus serpentes frequenter appellat, & viperas: ita dicens: Serpentes, genimina viperarum. Et Prophetæ ait: Ova aspidum ruperunt, cum malorum generationem multiplicari videret. Item: Furor draconum vinum eo-

rum, & furor aspidum insanabilis. Sed idcirco fratrem eorum se nuncupavit: quoniam de eorum genere secundum carnem est procreatus: de quibus in psalmo ait: Socer factus sum fratribus meis, & hospes filii matris meæ. Et quia secundum præsentem vitam, qua dum hic mortalis fuit, inter eos est conversatus, struthionum se socium dixit, id est, in eadem gente sua cum stultis & insipientibus habitavit: sicut ipse Dominus in Evangelio: Stulti & cæci.

Cutis mea denigrata est super me. In cute, carnem suam: id est, Judæam gentem suam, unde Saluator carnem assumpsit: à parte totum dixisse intelligendus est. Quod autem super me ait, denigrata est cutis mea: ita est, velut si diceret, propter me: id est, in persona mea: odio persecutionum, & scelere blasphemiarum peccatorum etiam infandorum criminibus, tetra ac nigra effecta est caro generis mei: & quasi Ethiopilla colorem nigredinis non amittens: & eo est infelicitior, quod hanc nigredinem noctis & tenebrarum, non in superficie corporis, sed in corde contraxit. Unde ait Dominus per Prophetam: Nocti assimilavi matrem vestram.

Et ossa mea aruerunt præ caumate. Ossa corporis Ecclesiæ, cujus caput est Christus, sancti quidem omnes: sed præcipue Apostoli intelligendi sunt: quorum sanctitatis robore atque virtute, omnia membra infirmiora Ecclesiæ sustententur. Horum igitur adeps pinguis simus charitatis, nimio persecutionis æstu in passione salyatoris exæstuat. De quibus ipse Dominus in psalmo: Et ossa mea sicut cremium aruerunt. Item in alio psalmo: Sicut aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea, ut ait Evangelista: Et relicto Jesu fugerunt discipuli. Sed rursum per confessionem nominis ejus charitate illius uberrima impinguitur: ut nullo postmodum quantolibet ferventi caumate persecutionum, fides Christi in eis, & bonum charitatis arefceret.

Versa est in luctum cithara mea: & organum meum in vocem stentium. In cithara & organo, lætitiæ & exultatio intelligitur. Quam Christi se habere demonstrat, quando super salute credentium delectatur, sicut ipse in Evangelio ait: ubi parabolam centum ovium ponit: de quibus unam ait perisse, & inventa ea ait: Amen dico vobis, quia plus gaudebit super eam, quam super ceteras nonaginta novem. Itemque cum renunciantem Apostoli Domino, quia in nomine ejus plurimæ sanitates per eosdem factæ fuissent: ait Evangelista: In illa hora exultavit Jesus in Spiritu: Hæc ergo multorum nomina, cordis significant lætitiā, quæ super infidelium obduratione, versa est in tristitiam: sicut de eodem Domino ait Evangelista: Et contristatus est super duritiam cordis eorum. Ea verò quæ sequuntur usque ad finem parabolæ, quæ secundum virtutem sancti Job superius expofimus: jam confessi sumus non posse nos secundum mysticos intellectus differere. Si autem quis possit illa allegoricè interpretationi rationabiliter coaptare assensum præbere, me fatebor.

Caput XXXI.

PEPIGI fœdus cum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet in me Deus desuper: & hereditatem omnipotens de excelſis? Nunquid non perditio est iniquo: & alienatio operantibus injustitiam? Nonne ipse considerat vias meas: & cunctos gressus meos dinumerat? Ab hinc usque ad finem, justitias suas, vel maximè & misericordias atque virtutes enarrat: quas usque ad quindecim numeros digere: velut vir perfectus, qui ascensus in corde suo disponens, per gradus quosdam profectum usque ad domum Dei ascendendo peruenit. Ego inquit, animo cum his obtutibus carnis meæ, definiti ac statui: ut nihil omnino turpe atque obscœnum mihi intrinsecus nunciarent: quod delectatione voluptatis, intra me iniquis cogitationibus volverem. Senserat credo aliquando fortassis delectatione carnem suam, & voluptatibus illecebrarum titillari: & idcirco se continentia virtute præcinxerat: timens oculum Dei, cum scrutator cordis sit: & omnes vias conversationis humanæ, cunctosque gressus actuum mortalium noverit.

Si ambulavi in vanitate, & festinavi in dolo pes meus: appendat me in statera justa: & sciat Deus simplicitatem meam. Sanctus Job certus de æquitate justitiæ Dei: se manifestari optat hominibus. Non enim aliquid ignorat Deus, ut examinando cognoscat: sed sciat Deus, ita dixit beatus Job, ut scire alios faciat, secundum illud, Tentat vos Deus Dominus, ut sciat utrum diligatis eum: id est, ut scire ceteros faciat,

Si declinavit gressus meus de via: & si secutus est oculus meus cor meum: & si in manibus meis adhaesit macula: seram, & alius comedat: & progenies mea eradictur. Nihil mandatorum Dei, ait, præterii: quia nec cor meum acquiescens secutum est oculos meos: cum concupiscentiæ imagines ei offererem priusquam pactum cum ipsis haberem, ne quid intrinsecus turpe transmitterent. Unde nec in operibus manuum mearum ulla peccati macula potuit adhaerere: & hoc ipsum cum quadam juramenti execratione confirmat.

Si deceptum est cor meum super muliere: & si ad ostium amici mei insidiatus sum: scortum alterius sit uxor mea: & super illam incurventur alii. Hoc enim nefas est, & iniquitas maxima: ignis est usque ad perditionem devorans, & omnia eradicans genimina. Secundum naturæ bonum loquitur, quod in Tobia scriptum est: Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris: proinde ait, nefanda res est, & iniquitas maxima: hæc fœnesta ac detestabilia cogitare, vel facere, ignis est incentivæ libidinis: omnia bona virtutum devorans, atque universa in homine, sanctorum rerum incrementa consumens.

Si contempsit subire iudicium cum servo meo & ancilla mea, cum disceptarent adversum me. Sive ut alii dixerunt, apud me.

Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus: & cum quaſerit, quid respondebo illi? Nunquid non in utero fecit me, qui & illum operatus est, & formavi me in vulva unius? Magna humilitas sancti viri hujus, & magna futuri iudicii cogitatio.

Si negavi quod volebant pauperibus, & oculos viduæ expeſtare feci? Manifestum est.

Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea: quia ab infantia mea crevit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum. Manifestum est.

Si desperi præterierunt, eo quod non habueris indumentum, & absque operimento pauperem. Si non benedixerunt mihi latera ejus: & de vellibus ovium mearum calefactus est. Hoc dicto ostendit, quemadmodum opus misericordiæ fieri debeat: id est, ne alius auferas, unde alii rectè dare te arbitreris. Unde Salomon ait: Honora Deum de tuis justis laboribus. Et Isaias: Ego Dominus diligo iudicium: & odio habeo rapinam in holocaustum.

Si levavi super pupillum manum meam: etiam cum viderem me in porta superiorem: humerus meus à iunctura suacadat, & brachium meum cum suis ossibus confringatur. Semper enim quasi tumentes super me stultus timui Deum: & pondus ejus ferre non potui. In humero, opera. In brachio, virtutis perseverantia, atque instantia bonorum operum accipi potest. Nisi ita est, inquit, irriti ante Deum inveniantur omnes labores mei.

Si putavi aurum robur meum: & obrizo dixi, fiducia mea. Si letatus sum super multis divitiis meis, & quia plurima reperit manus mea. Verè homo philosophia, nullo vitio tenebatur: sicut nunc cupiditatis, & elationis contemptor fortissimus, aurum etiam pro nihili se habuisse testatur.

Si vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clarè: & latatum est in abscondito cor meum: & osculatus sum manum meam ore meo: quæ est iniquitas maxima, & negatio contra Deum altissimum. Tante virtutes, & tam præcipuæ nihil profunt: quamvis quisque in eisdem perpetrandis sit sapiens magnus & clarus, si errorum stultitia teneatur. Non solum, inquit, quorumcumque idolorum cultus, verum etiam, nec horum pulchritudine ac specie magnotum luminum delectatus sum: nec quasi adorans ea inter eorum venerationem osculatus sum manum meam: nec creaturam pro creatore veneratus sum: quod in Epistola ad Romanos sanctus Apostolus detestatur.

Si gaviſus sum ad ruinam ejus qui me oderat: exultavi quod invenisset eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum: ut expectarem maledicens animam ejus. Cum magnum sit, si de inimicis suis quis cum possit non studeat ulcisci, quanto apud Deum studiosius est de eorum ruina, nec in corde delectari.

Si non dixerunt viri tabernaculi mei: quis det de carnibus ejus, ut saturemur? Foris non mansi peregrinus, ostium meum viatori patuit. Pro hospitalitatibus ejus, & virtute, qua & ceteri sancti Deo placuerunt: odium fervorum contraxerat.

Si abscondi quasi homo peccatum meum, & calavi in sinu meo iniquitatem meam. De his peccatis tantum, quæ

cogitationibus committuntur, hoc loco mihi dixisse videtur: eo quod nec ipsa celare voluerit, quandoquidem secretorum suorum intima manifestaverit hominibus, & se confessione iniqua cujuslibet peccati non fuisse participem.

Si expavi ad multitudinem nimiam, & despectio propinquoꝝ terruit me: & non magis tacui, nec egressus sum ostium. Ad propinquoꝝ suorum personam despicientium eum, locus hic pertinet: qui ei inter miserias calamitatum posito, indefinites injurias irrogabant: contra quas sibi iurgantes posuit custodiam ori suo.

Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat omnipotens: & librum scribat ipse qui iudicat, ut in humero meo portem illum: & circumdum illum quasi coronam mihi? Per singulos gradus meos pronuntiabo illum: & quasi principii offeram eum. Quem librum sanctus Job demonstraturus ceteris, in humero suo, in loco videlicet cunctis conspicuo confert: eo quod libro pro laboris sui meritis velut corona gloriæ coronatus, per singulos gradus virtutum, sive profectuum suorum incrementa ante Deum recensendo, pronuntiat.

Si adversum me terra mea clamat: & cum ipsa sulci ejus deslent. Si fructus ejus comedi absque pecunia: & animam agricolarum ejus affixi: pro frumento oritur mihi tribulus, & pro bordeo spina. Terra, caro hominis rectè sentitur. Hanc dicit beatus Job sibi adversariam non fuisse, necessario utique: quoniam bene sibi eam obedientem fecerat circa ornamenta virtutum. Cujus etiam sulcos metaphoricè appellat: qui sive propter bonos mores excolendos: sive propter continentiam aquam verbi Dei, insulam divinitus terre suæ, sulci ab eo dicti sunt: secundum illud psalmistæ: Sulcos ejus inebrians, multiplicata generationes ejus. Agricolas autem istos terre suæ, beatus Job sanctas cogitationes, ut arbitror, dixit: quibus vivus ager mentis vite strenuè colebatur. Quorum agricolarum, ideo anima una ab eo refertur: ut advertamus unum eorumdem fuisse consensum. Non est hoc in moribus sanctorum notabile, sive reprehensibile, quando seipſos laudant. Non enim iactantiæ vitio detinentur, ut in suis laudibus gloriam humanam requirant: sed faciunt hoc veritatis intentione, qua ante Deum simpliciter ac sinceriter vivunt.

Caput XXXII.

OMISERUNT autem tres viri isti respondere Job, eo quod justus sibi videretur. Cedentibus adversariis, Job post multa prophetiæ suæ mysteria, & ipse finit sermonem. Quod autem dicitur, miserunt autem tres viri isti respondere Job, eo quod justus sibi videretur: scriptor historiæ hujus, ex sensu respondentium dixit, eo quod justus sibi videretur: non ex iudicio suo: cum referret, vel scriberet, quæ in præconium tanti viri, stilo hæc suo posterorum memoria commendabat.

Et iratus indignatusque est Helii, filius Barachiel Buzites, de cognatione Ram. De progenie, & generatione Huz & Buz filiorum Nachor, & Melchæ, fororis Saræ, uxoris Abraham, nascitur Job, & Helii. De Huz, Job nascitur: & de Buz hic Helii: unde & Buzites dicitur, qui fuit sicut hic scribitur filius Barachiel. Hunc igitur Helii, doctissimi scripturarum dicunt ipsum esse Balaam hariolum: quem in Numerorum libro Balach, rex Moabitarum, ad Israellem maledicendum conduxerat: & hæc scriptura refert, quod hic Helii, de cognatione fuerat Ram: & hunc Ram, Abraham esse intelligamus: de cujus cognatione & familia Helii fuerit procreatus. Hinc utique fratris sui Nachor posteritas, procul dubio Abrahæ cognatio erit: ubi qui hunc librum scribit, quem Hebræi Moſen autumant, in generationis Helii nominibus, nobilitatem nativitatibus ejus voluit demonstrare. Quod autem in hoc libro Ram, quasi paritò, sive diviso nomine sanctus Abram dicitur: ita & in diversis locis scriptura Dei, secundum incrementa in eo divinæ gratiæ nominat. Unde quando Ram dicitur, habeatur excelsus: quando verò Abram, proficiens in virtutibus, pater excelsus sit. Item cum fides ejus præteritis ad dominationem præpõnitur, Abraham: id est, pater multarum gentium appellatur. Hic igitur Helii, sicut apparet, secundum bonum naturæ, homo justus videtur fuisse: qui & spiritum habuit prophetiæ: sed puto non eodem modo, velleam gratia, ut sancti